

Слятіна Ірина Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри музичного мистецтва,

Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Слятина Ирина Александровна

кандидат педагогических наук,

преподаватель кафедры музыкального искусства,

Николаевский национальный университет имени В. А. Сухомлинского

Slyatina Iryna

Ph.D., lecturer of music department

Mykolayiv National University named after V. O. Sukhomlynsky

ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

ОСОБЕННОСТИ МУЗЫКАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ ПОДРОСТКОВОГО ВОЗРАСТА

PECULIARITIES OF MUSICAL AND AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS OF ADOLESCENCE

Анотація. Досліджено особливості музично-естетичного виховання учнів підліткового віку у взаємодії школи та сім'ї.

Ключові слова: музично-естетичне виховання, взаємодія школи та сім'ї, підліток.

Аннотация. Исследованы особенности музыкально-эстетического воспитания учащихся подросткового возраста во взаимодействии школы и семьи.

Ключевые слова: музыкально-эстетическое воспитание, взаимодействие школы и семьи, подросток.

Annotation. The features of musical and aesthetic education of adolescents' school and family interaction are investigated.

Key words: musical and aesthetic education, interaction between schools and families adolescent.

На сучасному етапі цивілізаційного розвитку українського суспільства особливої гостроти й актуальності набувають завдання формування особистості, здатної естетично сприймати, глибоко осмислювати та творчо примножувати матеріальні й духовні здобутки, зокрема художньо-естетичні цінності музичного мистецтва.

У підлітковому віці питання музично-естетичного виховання набувають особливого значення в силу того, що в цей віковий період учні активно пізнають прекрасне в житті та мистецтві, прагнуть визначитися у своїх естетичних смаках, уподобаннях та ідеалах. Вони звертаються до музичного мистецтва як джерела емоційних переживань, активного спілкування та пізнання світу прекрасного. Проте, часом їм бракує

досвіду, необхідного для плідного діалогу з творами музичного мистецтва. Це зумовлює необхідність надання підліткам педагогічної допомоги та залучення до цього процесу освітньо-виховних можливостей школи, сім'ї, позашкільних закладів тощо.

Проблема музично-естетичного виховання досягнута багатьма педагогами, зокрема Б. Асаф'євим, П. Блонським, Н. Брюсовим, С. Шацьким, Б. Яворським. На сьогоднішній день продовжують вивчати дане питання такі педагоги та музикознавці як В. Андрущенко, Л. Арістова, І. Бех, Н. Гродзенська, Г. Рошаль, В. Шацька, М. Румер, Н. Сац та інші.

Можна бачити, що сучасна теорія і практика музично-естетичного виховання дітей та молоді має

певні здобутки. Йдеться про праці відомих вчених, таких як: А. Буров, В. Бутенко, А. Виготський, І. Зязюн, Г. Костюк, С. Мельничук, Т. Танько, А. Троцько, Г. Шевченко, Г. Яківчук та ін. Водночас, в цьому напрямку виховної роботи ще залишаються значні резерви, які потрібно визначати та активно використовувати на практиці.

Як зазначає І. Бех, «процес виховання в умовах реформування національної освіти мусить здійснюватися на основі сучасних ідей, підходів, принципів, механізмів та закономірностей, адекватних новим умовам» [1, 74]. Означені судження на педагогічне забезпечення освітньо-виховного процесу мають важливе значення дозволяють приймати рішення, які оптимізують взаємодію школи і сім'ї, спонукають їх до подальшого нарощування можливостей впливу на особистість.

До актуальних завдань музично-естетичного виховання учнів в умовах взаємодії школи й сім'ї слід віднести такі, як: формування основ музично-естетичної культури підлітків; збагачення музично-естетичного досвіду учнів; оволодіння підлітками необхідними вміннями і способами естетичного освоєння музичних творів; розвиток естетичних здібностей учнів у процесі музично-творчої діяльності. З цією метою нами проаналізовано сучасні підходи до визначення музично-естетичної вихованості підлітків. До таких підходів віднесено: соціологічний, гносеологічний, мистецтвознавчий, аксіологічний, психологічний, культурологічний.

Соціологічний підхід передбачає визначення кількісних та якісних показників взаємодії учнів з музичним мистецтвом; гносеологічний підхід передбачає з'ясування інформаційно-пізнавальної основи ставлення учнів до музичного мистецтва; мистецтвознавчий спрямований на визначення місця і ролі окремих видів та жанрів музичного мистецтва у процесі музично-естетичного виховання підлітків; аксіологічний підхід дозволяє розкрити особливості сприйняття естетичних цінностей дійсності та мистецтва, вияви-

ти роль естетичного ставлення; психологічний підхід спрямований на визначення ролі та впливу внутрішніх чинників на музично-естетичну вихованість учнів підліткового віку; культурологічний підхід передбачає розкриття можливості встановлення плідного діалогу підлітків з музичним мистецтвом.

Діалог з музичним мистецтвом є об'єктивною умовою його плідного функціонування. Для встановлення такого діалогу з музичними творами учні підліткового віку повинні навчитися їх самостійно сприймати, глибоко аналізувати й оцінювати, а також творчо інтерпретувати. За наявності таких якостей, умінь і навичок підлітки отримують можливість бути суб'єктом цього процесу, а значить виявляти відповідну активність, самостійність тощо.

Зазначені показники музично-естетичної вихованості учнів підліткового віку передбачають з'ясування якісних та кількісних аспектів того, що характеризує їх взаємодію з музичним мистецтвом. На цій основі визначають: як часто учні відвідують концерти, переглядають телевізійні передачі музичної спрямованості, виявляють певну зацікавленість та інтерес до музичних цінностей. Зазначені аспекти взаємодії учнів з музичним мистецтвом дозволяють виділити зовнішні прояви музично-естетичної вихованості підлітків, з'ясувати в який спосіб і за якими параметрами відбувається зв'язок з музичним мистецтвом.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що учні підліткового віку по-різному підготовлені до взаємозв'язку з музичним мистецтвом. Існуючий стан їх музично-естетичної вихованості засвідчує, що значна частина учнів має ще недостатній досвід пізнання та освоєння музичного мистецтва, відчуває значні труднощі у налагодженні плідного діалогу з проявами прекрасного в музично-виконавській практиці. Усвідомлення існуючого стану музично-естетичної вихованості учнів зумовлює необхідність вивчення та аналізу чинників, які не сприяють досягненню необхідних результатів щодо музично-естетичного виховання учнів в умовах взаємодії школи і сім'ї.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у системі інноваційних виховних дій / І. Д. Бех // Теоретико-методологічні проблеми розвитку особистості в системі неперервної освіти: [матеріали методологічного семінару АПН України 16 грудня 2004 р.] / За ред. С. Д. Максименка. — К., 2005. — С. 65–75.
2. Бутенко В. Г. Педагогіка краси як теоретико-методична основа естетичної освіти і виховання молоді / В. Г. Бутенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні. — К.: Педагогічна думка, 2007 — Т. 1: Теорія та історія педагогіки. — С. 267–278.
3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г. М. Падалка. — К. Освіта України. — 2008. — 274 с.
4. Педагогічний словник [За ред. М. Д. Ярмаченка]. — К.: Педагогічна думка, 2001. — 514 с.